

SOCIAAL PROCESRECHT

door

E. LÉBOUCQ
Docent R.U.G.

1. De ontwerpers van het gerechtelijk wetboek hebben een grote aandacht besteed aan de vereenvoudiging en eenmaking van de rechtspleging. Voor de geschillen betreffende het sociaal recht was een hervorming noodzakelijk, des te meer dat, door de snelle evolutie van de sociale wetgeving en de toen bestaande verscheidenheid van bevoegde rechtscolleges, de procedureregelen voor deze geschillen een bijzonder onsamenhangend en uiteenlopend karakter vertoonden.

De bepalingen van het gerechtelijk wetboek gelden voor alle gerechten, ook voor de arbeidsgerechten; maar voor deze laatsten werden bijzondere procedureregels opgenomen, welke in hoofdzaak voortkomen uit de rechtspleging die voor de administratieve rechtscolleges inzake sociale zekerheid golden.

De overgangsmaatregelen voor zaken die aanhangig waren, in hoofdzaak bij de werkrechtscolleges, administratieve klachtencommissies en vrede-rechters, toen de arbeidsgerechten op 1 november 1970 in werking getreden zijn, hebben wel enkele problemen gesteld(1).

Hierop terugkomen lijkt overbodig. Maar het is wel interessant na te gaan hoe de bepalingen van het gerechtelijk wetboek, welke meer bepaald betrekking hebben op de bijzondere procedureregels voor de arbeidsgerechten, in de rechtsleer en rechtspraak geleidelijk geïnterpreteerd werden.

De bepalingen hebben betrekking op de wijze van inleiding van de vordering op de verschijning van de partijen, op de pogingen tot verzoening en op de gedingkosten.

(1) Zie o.m. Cass., 10 oktober 1973, *Arr.Cass.*, 1974, 165.

I. INLEIDING VAN DE VORDERING (2)

A. Dagvaarding en vrijwillige verschijning

2. Alle vorderingen worden geldig ingeleid bij dagvaarding of vrijwillige verschijning (3).

Overeenkomstig de bepalingen van het gerechtelijk wetboek moet het exploit van dagvaarding een aantal vermeldingen bevatten. Deze bepalingen gelden ook indien het geschil betrekking heeft op de toepassing van de sociale wetgeving.

In de rechtspraak van de arbeidsgerechten wordt evenwel doorgaans er naar gestreefd, aan deze bepalingen een ruime interpretatie te geven. Aldus werd o.m. beslist dat het exploit geldig is indien de vermelding met betrekking tot de dag en het uur van de zitting niet in overeenstemming is met het bijzonder reglement van de arbeidsrechtsbank (4).

B. Verzoekschrift

1°) *Beginsel*

3. De wetgever heeft daarenboven, zich inspirerend op de eenvoudige wijze van rechtsingang welke gold voor de thans afgeschafte klachtencommissies inzake sociaal zekerheidsrecht, een eenvoudige en goedkope wijze van rechtsingang voor talrijke geschillen van sociaal recht voorzien: het verzoekschrift (5).

Deze geschillen hebben betrekking op de rechten van de rechthebbenden op sociale zekerheid en sociale voorzieningen; er werd ook voor de geschillen betreffende de administratieve sancties dergelijke wijze van rechtsingang voorzien.

Oorspronkelijk was ook voorzien dat de geschillen betreffende de verplichtingen van de zelfstandigen bij verzoekschrift konden worden ingeleid; deze bepaling werd opgeheven in 1971 (6).

De vraag is waarom de geschillen betreffende de toepassing van de arbeidsongevallen- en de beroepsziektenwetgeving, ook niet bij verzoekschrift kunnen worden ingeleid, terwijl deze wetten dichter bij de sociale zekerheid dan bij het arbeidsrecht staan (7).

(2) M.b.t. de theoriën van de rechtsvordering, zie o.m. NAUDTS, P., *Administratieve en procesrechtelijke normen bij de interpretatie van de sociale zekerheidswetgeving*, B.T.S.Z., 1977, blz. 612. e.v., inzonderheid blz. 652.

(3) Art. 700 e.v. Ger.W.

(4) Zie o.m. Arbh. Brussel, 18 mei 1973, *J.T.Trav.*, 1974, 58.

(5) Art. 704 Ger.W.

(6) Wet 12 mei 1971, B.S., 26 mei 1971.

(7) Zie GOSSERIES, Ph., *La requête de l'article 704 du Code Judiciaire*, *J.T.Trav.*, 1977, 322.

Deze verzoekschriften worden als een vereenvoudigde vorm van dagvaarding beschouwd (8), met dit verschil evenwel dat bij verzoekschrift het de griffier toekomt de partijen op te roepen om te verschijnen voor de zitting die de rechter bepaalt.

In de rechtsleer wordt op het verschil gewezen dat bestaat tussen dit verzoekschrift voorzien in artikel 704 Ger.W., en datgene dat voorzien is in artikel 1025 Ger.W. (9).

Uit de statistieken blijkt het belang van deze wijze van rechtsingang: ongeveer 2/3 van het aantal zaken die door de arbeidsgerechten worden behandeld, worden bij verzoekschrift ingeleid (10).

De inleiding van de vordering bij verzoekschrift welke voor bepaalde geschillen voorzien is, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid. De inleiding van een dergelijk geschil bij dagvaarding is bijgevolg geldig; maar in voornoemd geval worden de kosten, welke hadden kunnen vermeden worden, nl. deze van het exploit van dagvaarding, ten laste gelegd van de partij die deze kosten gemaakt heeft, ook indien het een geschil betreft waarvan de gerechtskosten in beginsel ten laste van de sociale instelling moeten worden gelegd (11).

2°) *Vormvereisten*

4. Overeenkomstig de bepalingen van het gerechtelijk wetboek moet een exploit van dagvaarding aan bepaalde vormvereisten voldoen; bepaalde onregelmatigheden kunnen de nietigheid van het exploit teweegbrengen (12).

In het gerechtelijk wetboek wordt alleen de wijze bepaald, waarop het verzoekschrift dient te worden ingediend: bij neerlegging ter griffie van de arbeidsrechtbank of door het versturen ervan per aangetekend schrijven naar voornoemde griffie (13).

De vraag is, of het verzoekschrift aan bepaalde vormvereisten moet voldoen: hoe moet het verzoek worden ingediend? Door wie? Dient het te worden ondertekend? Welke moet de inhoud ervan zijn?

(8) Zie, DEMEZ, G., in, *La requête devant le tribunal du travail, art. 704, alinea 1, du Code Judiciaire*, *J.T.Trav.*, 1971, 61 e.v.; — Anders: NAUDTS, P., *Is de uitbreiding of wijziging vande vordering door art. 807 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing als de vordering werd ingeleid bij verzoekschrift, voorzien door art. 704 van het Gerechtelijk Wetboek?* in *B.T.S.Z.*, 1974, blz. 1185 e.v.

(9) Zie DEMEZ, G., *o.c.*, blz. 61.

(10) Zie *Parl. Doc.*, Senaat 1975-1976, *G.S.*, nr. 746.

(11) Zie rechtspraak, geciteerd door DE LEVAL, G., *La requête devant les tribunaux du travail et le régime des nullités*, *J.T.*, 1973, 417.

(12) Art. 42 en 702 Ger.W.

(13) Art. 704, eerste lid Ger.W.

Deze vragen moeten worden onderzocht in het licht van de doelstelling van deze wijze van rechtsingang. De wetgever heeft deze vereenvoudigde wijze van rechtsingang voorzien voor geschillen betreffende de sociale zekerheid en de sociale voorzieningen, geschillen waarin de partij die aanspraak maakt op deze sociale voordelen, meestal — vooral in eerste aanleg — niet bijgestaan wordt, over weinig financiële middelen beschikt, geen kennis heeft van de wetgeving en over een korte termijn beschikt voor het indienen van het verhaal.

Het gebrek aan bepalingen in het Ger.W., met betrekking tot vormvereisten van een verzoekschrift, heeft aanvankelijk voor gevolg gehad, dat talrijke verzoekschriften ofwel als onbestaande, ofwel als nietig, ofwel als ontoelaatbaar werden aangemerkt (14). Deze beperkende interpretatie van de procedureregels werd stilaan in vraag gesteld, en de evolutie is in de zin van een ruimere interpretatie gegaan (15).

Bij het nagaan van de rechtspraak zal evenwel onmiddellijk opvallen, dat er op vele punten nog steeds geen eensgezindheid bestaat.

A. Hoe moet het verzoekschrift worden ingediend?

5. In het gerechtelijk wetboek is bepaald op welke wijze een verzoekschrift wordt ingediend: de neerlegging ter griffie of een aangetekend schrijven.

In de meeste uitspraken wordt verklaard dat, rekening gehouden met artikel 860 Ger.W. waarin wordt gesteld dat er geen nietigheid zonder wettekst is, dergelijke vorm niet voorgeschreven is op straffe van nietigheid. Een gewone brief wordt derhalve als verzoekschrift aanvaard (16); een geneeskundig attest waarin de arbeidsongeschiktheid van de betrokkene bevestigd wordt, wordt in bepaalde beslissingen als geldig —, maar in andere beslissingen als ongeldig verzoekschrift aangemerkt (17); ook het overmaken van een administratieve beslissing zonder meer, heeft aanleiding gegeven tot uiteenlopende beslissingen (18).

(14) Zie o.m.: DEMEZ, G., *o.c.*, blz. 61; ook DE BRUYCKER, C., *Rechtspraak - Pensioenen voor werknemers - Inleiding van de vordering voor de arbeidsrechtbank*, B.T.S.Z., 1972, blz. 507 e.v.

(15) Zie daaromtrent: DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 417 en 418; zie ook GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 321; ook ROUSSEAU, P., *Assurance contre le chômage involontaire - Aperçu de la Jurisprudence de la 7ième Chambre du Tribunal de travail de Bruxelles* J.T.Trav., 1974, 298, nr. 124; ook PAS, H., *Geschillen inzake rust- en overlevingspensioenen - verhaal voor de arbeidsrechtbank - vormvoorschriften* in *Orientalic*, 1973, blz. 86.

(16) Zie DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 418; PAS, G., *o.c.*, blz. 83; GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 323.

(17) Zie o.m. Arbrb. Antwerpen, 21 oktober 1974, T.S.R., 1975, 108 — Anders: Arbh. Mons, 8 juli 1976, J.T., 1976, 515, met andersluidend advies Openbaar Ministerie. Zie ook GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 323.

(18) Arbrb. Charleroi, 20 juni 1972, J.T.Trav., 1973, 189; geldig; — Anders: Arbrb. Brussel, 10 januari 1972, geciteerd door ROUSSEAU, P., *o.c.*, blz. 298.

Het verzoek zou zelfs mondeling geldig kunnen ingediend worden en door de griffie schriftelijk worden opgenomen(19).

De geldigheid van het verzoekschrift of van het verzoek, moet getoetst worden aan de bedoeling van de betrokkene. Het moet met zekerheid vaststaan, dat deze laatste de bedoeling heeft een vordering in te dienen. In de rechtsleer en rechtspraak wordt trouwens erop gewezen, dat de wetgever artikel 704 Ger.W. in die optiek opgesteld heeft(20); eens deze bedoeling vaststaat, is het verzoek geldig(21).

Rechtsleer en rechtspraak zijn het ook in ruime mate erover eens, dat de bedoeling van de verzoeker niet alleen bij het indienen van het verzoekschrift kan worden onderzocht, maar ook later, nl. tijdens het onderzoek door het arbeidsauditoraat of ter zitting van de arbeidsrechtbank. De rol die aan het arbeidsauditoraat in deze aangelegenheid toegewezen is, wordt veelvuldig benadrukt(22); maar ook de griffie, die het verzoek ontvangt, vervult hier een belangrijke taak, en ook hierop wordt in de rechtsleer gewezen(23).

De vraag of het verzoekschrift ondertekend moet zijn, wordt in de rechtspraak in verschillende zin beantwoord. In talrijke beslissingen wordt gesteld dat het verzoekschrift op straffe van nietigheid moet ondertekend zijn(24). In andere uitspraken daarentegen wordt gesteld dat artikel 704 Ger.W. dergelijke nietigheid niet voorziet, zodat deze proceshandeling niet nietig kan worden beschouwd, overeenkomstig artikel 860 Ger.W. en volgende(25).

In 1976 heeft het hof van cassatie een einde gesteld aan de onzekerheid en erop gewezen dat een niet-ondertekend verzoekschrift niet nietig kan worden verklaard, overeenkomstig artikel 860 Ger.W.(26).

Wat de toelaatbaarheid van niet-ondertekende verzoekschriften betreft, wordt in de rechtsleer meestal beslist dat deze toelaatbaar zijn(27).

(19) ROUARD, H., *Traité élémentaire de droit Judiciaire*, deel II, blz. 570.

(20) Zie Arbrb. Brussel, 24 mei 1971, *J.T.Trav.*, 1971, 160; DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 417 e.v.; GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 323, nr. 16; DEMEZ, G., noot, *J.T.Trav.*, 1978, blz. 191; ROUARD, Ph., *o.c.*, blz. 570; PAS, H., *o.c.*, blz. 268.

(21) Arbh., Mons, 1 oktober 1976, *J.T.*, 1976, 494; *T.S.R.* 1977, 61.

(22) Cf. GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 323-324; ROUARD, *o.c.*, blz. 570 e.v.; DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 418.

(23) GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 323, nr. 20 en blz. 324, nr. 31.

(24) Zie vb. Arbh., Mons 8 juli 1976, *J.T.*, 1976, 515 met andersluidend advies openbaar ministerie.

(25) Zie daaromtrent meer DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 417; GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 324; VAN COMPENOLLE, J., *Le Code Judiciaire et la theorie des nullités*, *R.C.J.B.*, 1977, 624; PAS, H., *o.c.*, blz. 85 e.v.; Arbh. Luik, 28 juni 1963, *Pas.*, 1974, II, 26.

(26) Cass., 26 mei 1976, *R.W.*, 1976-1977, 149, met advies adv.-generaal LENAERTS, H.

(27) ROUARD, M., *o.c.*, blz. 581; GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 324, nr. 28.

De rechtspraak is evenwel verdeeld; voor het grootste gedeelte wordt tot de toelaatbaarheid van de vordering beslist (28), maar in bepaalde vonnissen wordt tot de niet-toelaatbaarheid beslist omdat de handtekening de bedoeling van de verzoeker bewijst (29). In sommige uitspraken wordt de toelaatbaarheid van een niet-ondertekend verzoekschrift afhankelijk verklaard van de kennis van de bedoeling van de verzoeker binnen de termijn voorzien om het verhaal in te dienen (30); deze zienswijze wordt in de rechtsleer negatief onthaald (31).

In bepaalde beslissingen tenslotte wordt rekening gehouden met feitelijke gegevens, zoals bijvoorbeeld het feit dat de brief met de hand geschreven is en de naam en het adres van de betrokkene erop vermeld zijn (32).

Íngeval een niet-ondertekend verzoekschrift of een verzoekschrift dat ondertekend is, door een ander persoon dan de verzoeker ingediend wordt, moet worden onderzocht of het ingediend werd door een persoon die daartoe bevoegd was (33).

B. Door wie dient het verzoekschrift te worden ingediend?

6. De rechtsbekwaamheid nodig om een vordering in te stellen, wordt hier niet nader onderzocht.

Een verzoekschrift kan geldig ingediend worden door de belanghebbende of diens advocaat.

Indien het ingediend wordt door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van werknemers of van zelfstandigen, wordt in vele beslissingen als vereiste gesteld dat de afgevaardigde een bijzondere volmacht zou neerleggen (34) en dat de algemene volmacht welke vereist is om hem toe te laten overeenkomstig artikel 728 Ger.W. de partij te vertegenwoordigen, niet voldoende is omdat voornoemd artikel geen betrekking heeft op de inleiding van de vordering (35).

Indien het verzoek ingediend wordt door de echtgenoot of een bloed- of aanverwant van de betrokkene, wordt in bepaalde beslissingen gesteld dat deze personen een bijzondere volmacht moeten neerleggen, overeenkom-

(28) Zie, rechtspraak, geciteerd door GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 324, nr. 29.

(29) Zie rechtspraak, geciteerd door GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 324, nr. 30.

(30) Vb. Arbh., Mons, 1 oktober 1976, *J.T.*, 1976, 494.

(31) Zie GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 324, nr. 31.

(32) Zie o.m. Arbh., Luik, afd. Namen, 25 oktober 1973, *Pas.*, 1974, II, blz. 70.

(33) Ger.W., art. 17; zie ROUARD, M., *o.c.*, blz. 582.

(34) Arbh. Luik, 6 juni 1972, *Pas.*, 1972, II, 165; *J.Liège*, 1972-1973, 11.

(35) Arbh. Luik, 24 mei 1974, *Pas.*, 1975, II, 23. Arbh. Brussel, afd. Antwerpen, 16 februari 1972, *J.T.*, 1973, 425.

stig artikel 728 Ger.W.(36). In andere beslissingen wordt het verzoek geldig geacht indien de belanghebbende ter zitting verschijnt of zijn bedoeling om een verzoek in te dienen, bevestigt(37). Aan deze volmacht welke ter zitting door de rechtbank wordt aanvaard, wordt een terugwerkende kracht toegekend welke teruggaat tot de dag van de neerlegging van het verzoekschrift(38).

Een verzoekschrift, ingediend door een derde persoon, die noch advocaat, noch syndikale afgevaardigde, noch echtgenoot, bloed- of aanverwant is, geeft aanleiding tot uiteenlopende stellingen. In bepaalde beslissingen wordt gesteld dat de personen die niet vermeld zijn in artikel 728 Ger.W., een verzoekschrift zelfs niet met een volmacht kunnen indienen, tenzij de belanghebbende zijn bedoeling binnen de wettelijke termijn kenbaar maakt(39). Een verzoekschrift, ondertekend door een maatschappelijk assistent, werd als niet-rechtsgeldig afgewezen(40).

Deze beperkende interpretatie van de procedureregelen is gesteund op artikel 728 Ger.W., terwijl voornoemde bepaling enkel de verschijning van de partijen *na* de inleiding van de vordering regelt. Daarbij komt dat de inschrijving van een zaak op de algemene rol van de arbeidsrechtbank op verzoek van „een gemachtigde” kan geschieden(41).

In de rechtsleer en in talrijke andere uitspraken wordt daarentegen gesteld dat een verzoekschrift geldig kan ingediend worden door een lasthebber die door de belanghebbende conventioneel is aangesteld(42), omdat artikel 728 Ger.W. enkel de vertegenwoordiging van de partijen regelt(43); de wil van de belanghebbende om een vordering in te stellen wordt steeds als vereiste gesteld. Soms wordt een schriftelijke volmacht vereist(44). Een verklaring van de lasthebber over het feit dat hij door de belanghebbende gemandateerd werd, werd na optekening hiervan op het zittingsblad als bewijs van een bijzondere volmacht aanvaard(45). Aan de bevestiging door de volmachtgever ter zitting werd een terugwerkende kracht gegeven welke teruggaat tot de dag van de neerlegging van het verzoekschrift(46).

(36) Cf. o.m. Arbrb., Verviers, 7 december 1971, *T.S.R.*, 1972, 492.

(37) Zie rechtspraak, geciteerd door GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 325, nr. 35.

(38) Zie rechtspraak, geciteerd door DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 418.

(39) Cf. Arbh., Luik, 22 november 1972, *J.Liège*, 1972-1973, 234; Arbh. Mons, 1 oktober 1976, *J.T.*, 1976, 494.

(40) ROUSSEAU, P., *o.c.*, blz. 298.

(41) Art. 716, vierde lid Ger.W. — Zie ook PATTE, M., *o.c.*, blz. 18.

(42) DEMEZ, G., noot, *J.T.Trav.*, 1974, 283.

(43) Zie ROUARD, M., *o.c.*, blz. 590; rechtspraak, geciteerd in GOSSERIES, Ph., *o.c.*, blz. 325, nr. 37.

(44) Arbh. Luik, 24 mei 1974, *Pas.*, 1975, II, 23.

(45) Arbrb. Charleroi, 11 december 1972, *Pas.*, 1973, III, 52.

(46) DE LEVAL, G., *o.c.*, blz. 418 en geciteerde rechtspraak.

Inderdaad, in het burgerlijk recht wordt aan de geldigheid van een lastgeving geen vormvereiste gesteld (47) en een mandaat kan mondeling en zelfs stilzwijgend gegeven worden (48). De belanghebbende kan de lastgeving eventueel ontkennen (49) en de handeling van onwaarde verklaren (50).

Wanneer het verzoekschrift ingediend wordt door een persoon die de belangen van een geesteszieke behartigt, wordt de rechtbank voor een soms moeilijke beslissing gesteld (51).

3°) *Inhoud van het verzoekschrift*

7. In tegenstelling met de bepalingen betreffende de dagvaarding, wordt in het gerechtelijk wetboek niet bepaald, welke de inhoud van een verzoekschrift moet zijn.

In talrijke beslissingen wordt dan ook gesteld, dat, om toelaatbaar te zijn, een verzoekschrift niet noodzakelijk gemotiveerd moet zijn noch de midelen van de vordering inhouden (52).

Het verzoekschrift moet evenwel een verzoek inhouden en gericht zijn tegen een administratieve beslissing (53). Uit de praktijk blijkt dat in talrijke verzoekschriften de tegenpartij niet vermeld wordt of dat er een verkeerde tegenpartij wordt aangeduid. Meestal worden zij toelaatbaar verklaard, tenzij de belangen van de tegenpartij geschaad worden (54). Gezien de rechtbanken niet „*ultra petita*” mogen beslissen, kan een niet- of niet-voldoende gemotiveerd verzoekschrift vragen doen oprijzen. De rechter mag zich in beginsel niet in de plaats stellen van de administratie, noch beslissen over punten die de eiser niet betwist. De rechtbank mag noch meer toekennen dan hetgeen gevraagd wordt, noch de toestand van de betrokkene verzwaren (55). Dit heeft voor gevolg dat de betrokkenen niet altijd alle sociale voordelen ontvangt waarop hij krachtens de sociale

(47) Art. 1984, tweede lid B.W.

(48) Zie rechtspraak, geciteerd door PAS, H., *o.c.*, blz. 90; zie ook ROUSSEAU, P., *o.c.*, blz. 298, nr. 122.

(49) Art. 848 Ger.W.

(50) Cf. Arbh., Luik, 29 oktober 1970, *J.Liège*, 1970-1971, 89; DEMEZ, G., noot, *J.T.Trav.*, 1974, 283.

(51) PAS, H., *o.c.*, blz. 91, nr. 21.

(52) Arbrb. Brussel, 2 maart 1971, *B.T.S.Z.*, 1972, 512 met noot; anders, Arbrb. Verviers 15 oktober 1973, *T.S.R.*, 1974, 225.

(53) Het uitblijven van een administratieve beslissing werd reeds als een stilzwijgende afwijzing van de aanvraag aangemerkt — Zie Arbh. Mons, 13 januari 1978, *J.T.Trav.*, 1978, 199 met noot.

(54) PAS, H., *o.c.*, blz. 82.

(55) Zie noot HELIN, G., bij Arbrb. Namen, 26 april 1977, *T.S.R.*, 1979, 99.

wetgeving recht heeft(56). Evenwel kan de betrokkene zijn vordering overeenkomstig artikel 807 Ger. W. uitbreiden(57) in zover de procedure op tegenspraak gebeurt.

Maar een verzoekschrift waarin het voorwerp van de vordering niet- of niet duidelijk vermeld is, kan vragen doen oprijzen in verband met de toepassing van voornoemd artikel 807 Ger. W., dat in de mogelijkheid tot uitbreiding of wijziging van een vordering voorziet. De tijd ontbreekt om hierop verder in te gaan, en het volstaat te verwijzen naar de rechtsleer en rechtspraak welke dit onderwerp behandelen(58).

Volledigheidshalve moet worden gewezen op een wetsvoorstel tot wijziging van artikel 704 Ger. W., dat bij de Senaat ingediend werd, en waarin wordt bepaald dat het verzoekschrift het onderwerp van de vordering moet vermelden, en dat het opgesteld en ondertekend moet zijn door de eiser of door zijn vertegenwoordiger, bepaald in artikel 728 Ger. W. (59).

De vereenvoudigde procedure die voorzien is voor het inleiden van de vordering, geldt ook voor het instellen van hoger beroep in dezelfde materies. Daar waar het Ger. W. oorspronkelijk vereiste dat de aangetekende brief, waarbij hoger beroep tegen bepaalde beslissingen van de arbeidsrechtbank kan worden ingesteld(60), hetzij de termijn van de verschijning, hetzij de plaats, de dag en het uur moest vermelden, wordt dit sedert 1977 niet meer vereist(61). In de rechtsleer was op de wenselijkheid van deze vereenvoudiging gewezen(62).

Wat het instellen van een hoger beroep betreft, wordt vastgesteld, dat beslissingen betreffende de sociale zekerheid of sociale voorzieningen slechts zelden aan de tegenpartij betekend worden; de sociale openbare diensten laten dikwijls een lange tijd voorbijgaan vooraleer beroep in te stellen, meestal wanneer de betrokkene op een uitvoering van de beslissing aandringt. Daarom wordt voorgesteld de termijn van hoger beroep te laten ingaan op de dag waarop het vonnis door de griffier ter kennis wordt gebracht van de tegenpartij; deze kennisgeving zou per gerechtsbrief geschieden(63).

(56) Zie daaromtrent meer in VANDERMEERSCH, W., *Het voorwerp van de vordering in de geschillen betreffende de sociale zekerheid*, R.W., 1973-1974, 522 e.v. — Zie ook Arbh. Mons, 24 november 1976, *J.T.Trav.*, 1977, 82.

(57) Cf. Arbh. Brussel, 12 april 1976, *R.G.A.R.*, 1977, 9825.

(58) Zie o.m.: NAUDTS, P., *o.c.*, en erin geciteerde rechtspraak; VAN BOECKHOUT, J., *Uitbreiding of wijziging van de aanhangige vordering, een wondermiddel?*, R.W., 1978-1979, 2356.

(59) Wetsvoorstel SWEERT, A., Senaat, Buitengew. zitting 1977, *Gedr. St.*, nr. 42/1.

(60) Art. 1056 Ger. W.; — zie Arbh. Brussel, afd. Antwerpen, 20 april 1971, geciteerd PAS, H., *o.c.*, blz. 87.

(61) Art. 1057, 7° Ger. W.

(62) Zie o.m. VAN LAETHEM, R., *La procédure devant les juridictions du travail*, T.S.R., 1973, 198.

(63) Cf. DEPREZ, U., *Les juridictions du travail*, *Revue de l'Université de Bruxelles*, 1978, blz. 280.

II. VERSCHIJNING VAN DE PARTIJEN

8. Eens de vordering geldig ingeleid, rijst de vraag hoe de verschijning van de partijen voor de arbeidsgerechten geregeld is.

A. Algemene regel

9. De partijen kunnen in persoon of bij advocaat verschijnen. De rechtspersoon kunnen in persoon verschijnen op voorwaarde dat de fysieke persoon die verschijnt, statutair bevoegd is om haar voor de rechtbank te vertegenwoordigen (64).

B. Bijzondere procedureregels van de arbeidsgerechten

10. Het gerechtelijk wetboek bepaalt dat de partijen zich voor de arbeidsgerechten kunnen laten vertegenwoordigen door hun echtgenoot of door een bloed- of aanverwant houder van een schriftelijke volmacht en speciaal door de rechter toegelaten (65). De arbeider en de bediende kunnen zich laten vertegenwoordigen en bijstaan door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van werknemers, houders van een schriftelijke volmacht; de zelfstandigen kunnen zich laten vertegenwoordigen en bijstaan door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van zelfstandigen in geschillen die in het Ger. W. bepaald zijn (66).

De volmacht welke hun hoedanigheid van vertegenwoordigers van een representatieve organisatie van arbeiders of bedienden bewijst, moet door de rechtbank niet worden erkend (67).

Het gerechtelijk wetboek voorziet niet dat de werkgevers zich door een vertegenwoordiger van een representatieve werkgeversorganisatie mogen laten vertegenwoordigen (68).

De vraag of een afgevaardigde van een representatieve werknemersorganisatie als vertegenwoordiger kan optreden van een werknemer in een geschil met betrekking tot de verplichtingen die deze in het verleden heeft gehad toen hij als werkgever werkzaam was, wordt niet eenvormig beantwoord (69).

(64) Zie o.m. Arbh. Luik, 19 oktober 1972, *J.T.*, 1973, 418 met noot.

(65) Art. 728 tweede lid Ger.W.

(66) Art. 728 derde lid Ger.W.; dit bepaalt dat deze afgevaardigden niet alleen de partij kunnen vertegenwoordigen, maar in zijn naam alle handelingen verrichten die bij deze vertegenwoordiging behoren, pleiten en alle mededelingen ontvangen welke betrekking hebben op de behandeling en berechting van het geschil.

(67) Cf. DEPPEZ, U., *o.c.*, blz. 271.

(68) Vroeger was dat wel het geval voor bepaalde administratieve rechtscolleges vb. inzake rust- en overlevingspensioenen (K.B. 28 april 1958).

(69) Arbh. Gent, 17 september 1976, *R.W.*, 1976-1977, 1520 — Anders: Arbrb. Gent, 18 november 1975, *J.T.Trav.*, 1977, 21.

De draagwijdte van de term „representatieve organisatie” wordt in het Ger.W. niet nader bepaald; beslissing hierover behoort dus tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten. Voor de werknemers worden in ieder geval als zodanig aangemerkt de organisaties die als representatief worden aangemerkt overeenkomstig de bepalingen van de wet betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en paritaire comités(70).

Voor de zelfstandigen gelden de organisaties die vertegenwoordigd zijn in de schoot van de Hoge Raad voor de Middenstand en de representatieve landbouworganisaties, overeenkomstig de bepalingen van de wetgeving betreffende organisaties van de Middenstand(71).

Sedert 1974 is eveneens voorzien dat de persoon die beroep aantekent tegen de beslissing van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn betreffende het recht op bestaansminimum, zich kan laten vertegenwoordigen door een afgevaardigde van een maatschappelijke organisatie die zich ontfermt over de groep van personen die aanspraak maken op voornoemde wetgeving. Het O.C.M.W. verschijnt door een advocaat of door een afgevaardigd effectief lid of personeelslid(72). Maar voor de bejaarden die het gewaarborgd minimuminkomen voor bejaarden wensen te bekomen, voor de personen die de gewaarborgde kinderbijslag wensen en de minder validen die aanspraak wensen te maken op de wettelijke vergoedingen, wordt in de huidige stand van de wetgeving vereist dat zij ofwel in persoon verschijnen, ofwel dat zij zich laten vertegenwoordigen door een advocaat, echtgenoot, bloed of aanverwant.

Voor de minder-validen betekent dit een grote achteruitgang ten opzichte van hun toestand vóór de inwerkingtreding van het Ger.W.; immers het beroep tegen een beslissing van de vroegere klachtencommissie kon ingesteld worden door een aantal personen die in de wet waren opgesomd en de minder-validen konden zich dan door deze personen gedurende het ganse verloop van de procedure laten bijstaan en vertegenwoordigen. Onder deze personen waren onder meer vermeld de behandelende arts en een familielid(73).

Een wetswijziging dringt zich op(74).

(70) Wet 5 december 1968.

(71) Wet 6 maart 1964, K.B. 15 april 1977.

(72) Art. 728 vierde lid Ger.W.

(73) Art. 109 al. 2 wet 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van minder-validen.

(74) Zie wetsvoorstel LEVAUX, Buitengewone zitting 1977, *Gedr. Stuk* 49/1.

III. DE POGING TOT VERZOENING

11. Inzake geschillen betreffende de arbeid was de poging tot verzoening een van de essentiële kenmerken van de procedure voor deze werkrechtshraden.

De poging was verplichtend en voorafgaandelijk aan de inleiding van de vordering. De neerlegging ter griffie van het verzoek om de partijen uit te nodigen om voor het verzoeningsbureau te verschijnen vormde de beginfase van de procedure en stuitte de verjaring. Eens de zaak voor de bevoegde kamers gebracht, diende opnieuw een poging tot verzoening te worden gedaan (75). Deze dubbele verplichting was van openbare orde.

A. Vrijwillige poging tot verzoening

12. De poging tot minnelijke schikking vóór de inleiding van de vordering is heden niet meer verplichtend, ook niet in geschillen betreffende de arbeid. De partijen kunnen dit evenwel steeds vrijwillig verzoeken (76). Dit verzoek kan schriftelijk of mondeling gebeuren (77). De partijen kunnen in persoon verschijnen of zij kunnen zich laten vertegenwoordigen door de personen vermeld in artikel 728 Ger.W. Voor het aangaan van een minnelijke schikking moeten evenwel zowel de advocaat als de vertegenwoordiger van de partij gemachtigd zijn om dergelijke schikking aan te gaan en in de praktijk hebben zij dergelijke volmacht slechts zelden. Daarbij komt dat de partijen bekwaam moeten zijn om een dading aan te gaan, en dat de minnelijke schikking betrekking moet hebben op rechten die voor dading vatbaar zijn.

De kamer van de arbeidsrechtbank moet op dezelfde wijze worden samengesteld als voor de geschillen.

Het verzoek tot oproeping van de partijen voor een vrijwillige minnelijke schikking stuit de verjaring niet (78). In de praktijk wordt een beroep gedaan op deze procedureregeling en positieve resultaten worden bereikt zodanig dat de partijen na de verschijning voor de rechtbank het geschil dikwijls in gemeen overleg oplossen.

B. Verplichte poging tot verzoening

13. Het gerechtelijk wetboek voorziet in een verplichte poging tot „minnelijke schikking” of tot „verzoening” na de inleiding van de vordering doch vóór elk debat, in geschillen betreffende de arbeid (79).

(75) Organieke wet van 9 juli 1926 art. 53 en 55.

(76) Art. 731 Ger.W.

(77) Art. 732 Ger.W.

(78) Cf. Arbh. Gent 22 december 1975, *J.T.Trav.*, 1976, 296.

(79) Art. 734 Ger.W.

Dergelijke poging is vereist op straffe van nietigheid, en moet op het zittingsblad worden vermeld.

Of deze vormvereiste van openbare orde is, wordt betwist(80).

Aanvankelijk werd in het gerechtelijk wetboek deze poging tot verzoening ook verplichtend gesteld voor geschillen betreffende arbeidsongevallen en beroepsziekten; in 1971 werd deze bepaling evenwel afgeschaft(81).

De draagwijdte van een dergelijke poging tot verzoening werd in vraag gesteld(82). De heer Patte, Eerste Advocaat-Generaal van het Arbeidsauditoraat-Generaal bij het Arbeidshof te Luik heeft op het paradoxaal karakter van deze regeling gewezen en op de weinige resultaten die zij oplevert(83). Er werd zelfs een wetsvoorstel ingediend dat ertoe strekte artikel 734 Ger.W. op te heffen(84).

IV. GEDINGKOSTEN

A. Regeling

14. Wat de gedingkosten betreft bepaalt het Ger.W. dat, in afwijking van de algemene regel dat de partij die in het ongelijk wordt gesteld, de gedingkosten draagt(85), de gedingkosten in zaken betreffende vorderingen ingesteld door of tegen „gerechtigden” of „verzekerden” betreffende de sociale zekerheid voor werknemers en zelfstandigen alsook in deze betreffende de minder-validen, ten laste worden gelegd van de overheid of instelling die belast is met het toepassen van de bedoelde wetgeving(86). Deze regeling is geïnspireerd door de procedure voor de administratieve rechtscolleges welke kosteloos was. Zij geldt ook voor de geschillen betreffende arbeidsongevallen en beroepsziekten(87).

Deze bepalingen gelden dus niet voor de personen die als werkgevers of als zelfstandige gedagvaard worden in het raam van hun bijdrageplicht, en

(80) Zie Arbh. Luik, 27 oktober 1971, *J.Liège*, 1971-1972, blz. 219 — Zie de noot van FETTWEIS, A., en KOHL, A., *J.T.*, 1975, 366.

(81) Wet 12 mei 1971.

(82) Zie o.m. VEROUGSTRÆTE, W., *Le préliminaire de conciliation - quelques devinettes posées aux juristes*, *J.T.*, 1970, 129 e.v., ROUARD, P., *Le préliminaire de conciliation dans le code judiciaire*, *J.T.*, 1970, 718 e.v.

(83) In „Code judiciaire et contentieux du droit social”, *J.T.Trav.* 1973, 17 e.v.

(84) Wetsvoorstel GOFFART, Senaat, zitting 1968-1969, *Gedr. stuk* nr. 261.

(85) Art. 1017 eerste lid Ger.W.

(86) Art. 1017 tweede lid Ger.W.

(87) Wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen, art. 68; wet 3 juni 1970 betreffende de beroepsziekten, art. 53.

ook niet voor de werkgevers die als verzekerde inzake arbeidsongevallen optreden (88).

Deze afwijkende regeling geldt evenwel niet indien het geding een „tergend of roekeloos” (86) of een „tergend en roekeloos” (87) karakter vertoont; deze begrippen worden in de rechtspraak nader bepaald (89). Aanvankelijk werd in bepaalde rechterlijke beslissingen gesteld dat de gerechtigde, die in het ongelijk wordt gesteld in een geschil betreffende de terugvordering van betaalde uitkeringen door een sociale instelling, de gedingkosten moet dragen. Deze beslissingen werden evenwel hervormd in hoger beroep (90).

B. Aard der kosten

15. In het sociaal procesrecht worden de partijen vrijgesteld van de meeste gerechtskosten.

Dit geldt voor de registratie-, hypotheek-, griffie- en zegelrechten (91). Voor de geschillen waarvoor deze regeling niet uitdrukkelijk is voorzien, zoals ondermeer voor deze betreffende het recht op bestaansminimum, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, de administratieve geldboeten, de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, wordt hetzelfde beginsel bij analogie toegepast (92).

Wat de kosten van uitgifte van de beslissing betreft, moet worden vermeld dat een bijzonder laag tarief voorzien is voor de uitgiften van beslissingen over de meeste geschillen van sociaalrechtelijke aard (93).

Voor de beslissingen over het recht op tegemoetkomingen van minder-validen zijn kosten van uitgifte niet verschuldigd (94). Maar voor beslissingen over recht op bestaansminimum, of gewaarborgd inkomen van bejaarden, of gewaarborgde gezinsbijslag, is in de wetgeving geen bijzonder tarief voorzien.

De kosten die gemaakt worden voor het opsturen van een verzoekschrift worden in bepaalde beslissingen als gerechtskosten aangemerkt (95). Uit

(88) Cass., 16 januari 1978, *J.T.Trav.*, 1978, 274.

(89) Zie vb. Arbh. Luik 17 februari 1972, *J.Liège*, 1972-1973, 3. Arbh. Brussel afd. Antwerpen, 16 mei 1974, *De Verz.*, 1975, 115; Arbrb. Aarlen, 8 maart 1978, *J.T.Trav.*, 1978, 262.

(90) Vb. Arbh. Luik, 24 februari 1972, *J.Liège*, 1972-1973, 4.

(91) Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierecht art. 162, 33° bis e.v. en art. 279/1, 1° e.v.; Wetboek der zegelrechten art. 59, 1, 47 bis e.v.

(92) Zie vraag van Senator DE CLERCQ, *Bull. Vragen en Antw. Senaat*, 1974-1975, Zitting 8 april 1975, blz. 1086.

(93) Wetboek der registratierechten art. 272, eerste lid, 3°.

(94) *Idem*: art. 280, 1°.

(95) Arbh. Luik afd. Hasselt, 29 oktober 1973, *R.W.*, 1974-1975, 314; — Anders Arbh. Luik of Namen, 12 december 1974, *onuitg.*

de praktijk blijkt evenwel dat de partijen deze kosten slechts zelden in de begroting van hun gerechtskosten opnemen.

Er werd ook beslist dat de verplaatsingskosten die door een partij gemaakt worden om zich naar een deskundige te begeven die door de arbeidsrechtbank werd aangesteld, onder de gedingkosten vallen (96); evenwel niet de verplaatsingskosten gemaakt om naar een zitting van deze rechtbank te gaan.

De rechtsplegingsvergoeding (97) is niet voorzien voor de syndikale afgevaardigden noch voor de partij die in persoon verschijnt. In de rechtspraak wordt dit bevestigd (98). Zij is niet verschuldigd voor de homologatie van een overeenkomst inzake arbeidsongevallen (99).

En bij verwijzing naar de arbeidsrechtbank van een zaak die ingeleid werd voor de rechtbank van koophandel is de rechtsplegingsvergoeding slechts éénmaal verschuldigd (100).

Het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding wordt onder meer bepaald door het bedrag van de vordering. In geschillen betreffende de vergoeding van schade voortvloeiend uit arbeidsongevallen en beroepsziekten wordt het bedrag van de vordering bepaald door dat van de jaarlijkse vergoeding vermenigvuldigd met tien (101).

Indien de vordering ertoe strekt het recht op een sociaal voordeel te bepalen, zoals het vaststellen van het recht op pensioen of op ziekte- en invaliditeitsuitkeringen, wordt het vaste basisbedrag toegepast (102).

Tenslotte wat de uitvoering van de vonnissen betreft, werd door de heer R. Van Laethem, Eerste Advocaat-Generaal van het Arbeidshof te Brussel, gewezen op het feit dat de sociaal verzekerden die in een proces in het gelijk worden gesteld, sedert de inwerkingtreding van het Ger.W. het vonnis aan de tegenpartij zelf moeten laten betekenen; in de procedure voor de vroegere administratieve rechtscolleges was daarentegen voorzien dat de uitgifte van het vonnis door de griffie per aangetekend schrijven opgestuurd, als betekening gold. Hij wijst op de wenselijkheid deze eenvoudige en goedkope wijze van betekening voor de zaken betreffende de sociale zekerheid opnieuw in te voeren (103).

(96) Arbh. Luik afd. Hasselt, 6 april 1973, *R.W.*, 1974-1975, 52.

(97) Art. 1022 Ger.W. — K.B. 30 november 1970.

(98) Arbrb. Mons, 23 april 1971, *J.T.*, 1971, 444; Arbh. Luik, 6 oktober 1972, *J.Liège*, 1973-1974, 170.

(99) K.B. 30 november 1970 art. 1 derde lid.

(100) Arbrb. Antwerpen, 19 november 1974, *Pas.*, 1975, III, 59.

(101) Art. 561 Ger.W.

(102) Vb. Arbrb. Charleroi, 7 februari 1975, *J.T.Trav.*, 1976, 16; Arbh. Brussel, 2 maart 1973, *R.G.A.R.*, 1973, 9042.

(103) *O.c.*, *T.S.R.*, 1973, 202.